

Vild & Bortskämd

- ett foderskapande samarbetsprojekt

EXKURSIONSMATERIAL

Djur som gynnas

- ✦ Rådjur
- ✦ Älg
- ✦ Hjortar
- ✦ Fältvilt
- ✦ Andfåglar och gäss
- ✦ Vadare
- ✦ Pollinatörer
- ✦ Rovfåglar

Tillgängligt foder

- * Olika typer av gräs och örter
- * Buskar av olika slag
- * Löv, knoppar och kvistar från RASE, rönn, asp, sälg och ek
- * Insekter i och kring vattnet

Tecken på nyttjande

- ▶ Fåglar som flyger eller simmar
- ▶ Ljudet av surrande insekter
- ▶ Betade knoppar, blad och kvistar.
- ▶ Spillning

Våtmarker

Våtmarker är grunda vattensamlingar. 0 - 2 m djupa, som ofta har varierande vattendjup, både inom ytan och över året. Ofta finns de på mer eller mindre lyckade utdikningsmarker. Grovt kan man säga att under perioden 1850 - 1930 dikades stora mängder naturliga våtmarker ut för att få till odlingsbar mark till en allt större befolkning. Nu är många i dåligt skick som odlingsmark och skulle göra större nytta som våtmark igen, med många bra funktioner förutom att skapa rikt fågel- och djurliv med stort inslag av naturligt växande foder.

Foderskapande åtgärder

Foderskapande åtgärder innebär i detta sammanhang att man anlägger en våtmark eller restaurerar en befintlig så att den kan producera både gräs och örter på de torrare delarna, till exempel dammvallar och öar, men också vegetation i vattnets grundare delar som skapar förutsättningar för insekter som fåglarna behöver.

I kantzonerna mot skog eller åkermark finns stora möjligheter att få till ett buskskikt med betesbegärliga arter från RASE (rönn, asp, sälg, ek) eller bärande träd och buskar av andra slag. Antingen finns det naturligt och då handlar det om att se till så att det är lättskött, eller så planterar man en del.

För både gräs och buskskiktet gäller att det måste gå lätt att sköta via betesputsmaskin så att gräset förnyas och blir smakligt under året, men även att buskskiktet förblir just ett buskskikt och inte växer iväg på höjden och blir träd. Kvistbete för hjortviltet ska hållas på max 2,5 m höjd och skötas ungefär som skogsvägens väggkant.

I zonen bakom buskskiktet bör man precis som vid skogsvägarna försöka ha bara lövträd och tall som släpper ner ljus och som har alla de fördelar som nämns vid bryn och skogsvägar i andra dokument.

Värt att tänka på

- ❖ Anlägga våtmark är komplicerat och ett stort ansvar för markägaren. Använd professionell hjälp vid ansökan och utförande
- ❖ Ibland finns det stöd från myndigheter för anlägga våtmark men varierar stort över tid och villkor för stödet
- ❖ Är det jordbruksmark där våtmarken anläggs får man oftast skötselstöd för putsa de torrare delarna så de inte växer igen
- ❖ Inga buskar och träd på byggda dammvallar som kan göra att vallen går sönder
- ❖ Granen bör bara finnas i enstaka exemplar med grenar ner till marken som skydd för fåglar och djur.
- ❖ Är det många granar som självsår sig kan man med fördel toppa en del av dem i grupp som bra skydd för häckande fåglar
- ❖ Stoppar upp vatten i landskapet istället för rusa ut i större vattendrag och sjöar
- ❖ Samlar upp näringsämnen, kvicksilver och slam
- ❖ Blir en vattenreservoar för vilda och tama djur, brandbekämpning
- ❖ Stor betydelse för vattenlevande arter som inte kan flyga mellan sjöar

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Europa investerar i landsbygdsområden

Granen bör bara finnas i enstaka exemplar med grenar ner till marken som skydd för fåglar och djur.

Är det många granar som självsår sig kan man med fördel toppa en del av dem i grupp som bra skydd för häckande fåglar.

Dålig skog på fuktig gammal åkermark kan vara lämplig att göra våtmark av många skäl

Ibland krävs stora åtgärder, ibland kan det räcka med lägga igen ett dike

Några år efter våtmarken skapats kan det bli så här fint